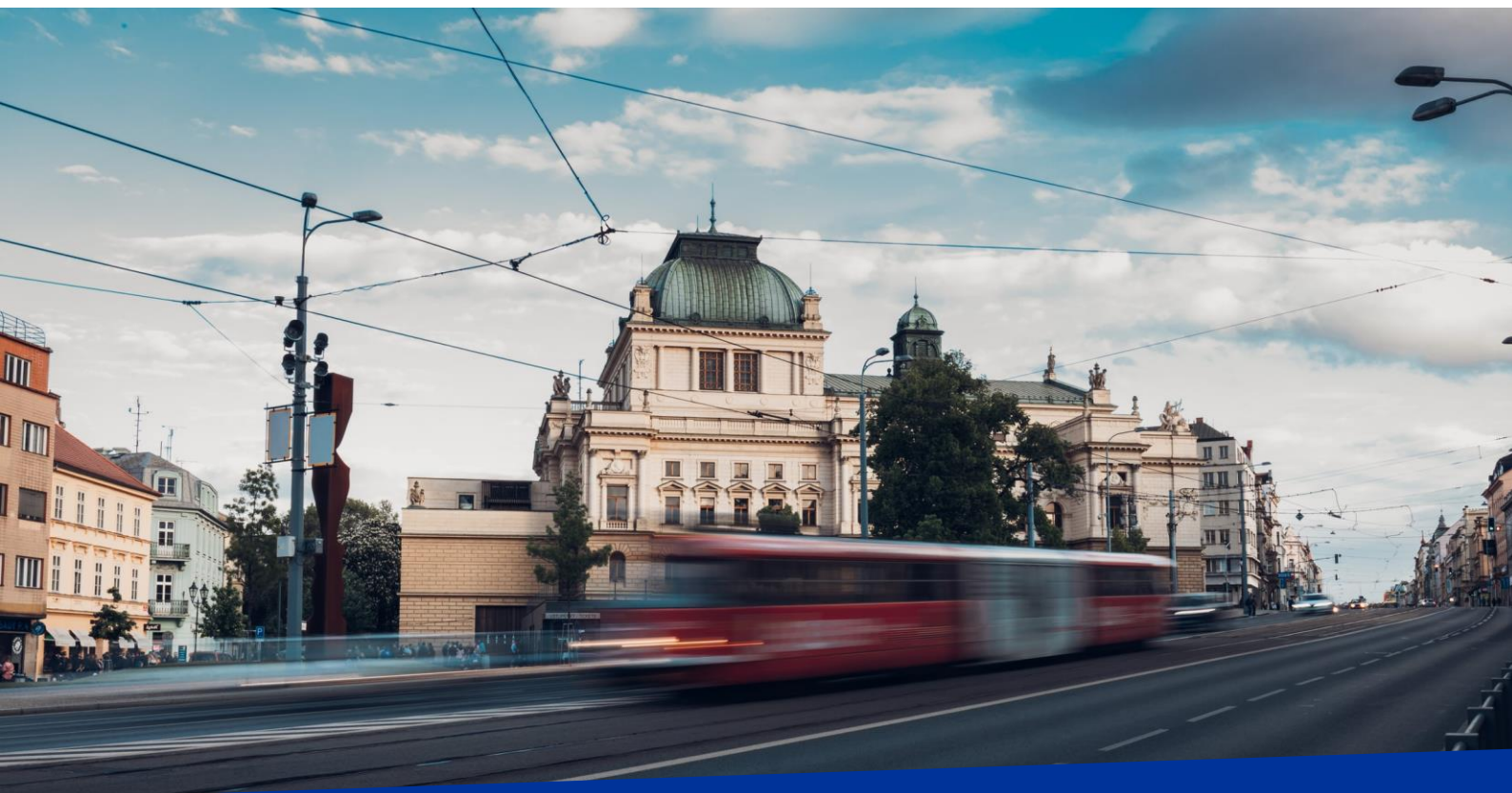

EURE
Interreg Europe

Zlepšení zapojení malých, středních a okrajových měst v procesu definování Evropské urbánní politiky

Zpráva projektových partnerů EURE na téma zefektivňování urbánní politiky

**Interreg
Europe**

European Union | European Regional Development Fund

duben 2021

Podpora malých, středních a okrajových měst.

Polycentrismus jako ústřední bod urbánní a kohezní politiky.

Od urbánního k více pro lidskému životu.

Obsah

1	Základní fakta a cíle této zprávy	4
2	Cíle EURE projektových partner	5
3	Doporučení EURE projektových partnerů	6

*Tato zpráva odráží názory autorů; za obsah dokumentu zodpovídají výhradně autoři.
Programové orgány či Evropská komise nezodpovídají za případné interpretace obsahu
tohoto dokumentu.*

Více informací o projektu Interreg Europe EURE: www.interregeurope.eu/eure

Překlad z angličtiny: Luboš Namyslo, Revize: Veronika Syrovátková – ÚKEP

Zpráva o postoji malých, středních a okrajových měst k otázce priorit urbánní politiky – podklady k hlavním závěrům a doporučením

Vypracováno expertní skupinou EURE partnerů:

Příjmení	Jméno	EURE partner
• Prado	Martin	
• Palma-Andres	José	
• Cabanas	Marta	Eixo Atlântico
• Peña Penabad	José	
• Soeiro	José	
• Bressan	Massimo	ASEV
• Lakatos	Simina	
• Cirstoiu	Alexandra Andrea	Municipiul Alba Iulia
• Skwarek	Dorota	
• Brzozowy	Andrzej	Wolewództwo Lubelskie
• Krzyzanowska - Orlik	Anna	
• Brejchová	Eva	
• Kubičková	Markéta	Útvar koordinace evropských projektů města Plzně
• Syrovátková	Veronika	
• Malekkidou	Eleni	Nicosia Development Agency (ANEL) CY
• Lembo	Francesco	
• Lisai	Serena	ACR+ - Association of Cities and Regions for sustainable Resource management
• Aleksic	Danko	
• Dubois	Gwenaelle	
• Oliveira	Adeline	Atlantic Cities
• Skudra	Sabine	Riga City Council – City Development Department

1 Základní fakta a cíle této zprávy

Partneři projektu EURE (financovaného z programu Interreg Europe) se během kick-off meetingu 11. července 2019 v Santiagu de Compostela (Španělsko) dohodli, že k výstupům z projektu připojí další dvě dodatečné zprávy. Jedna z těchto zpráv – **Opinion Report – se zabývá pozicí malých, středních a okrajových měst v přípravě priorit urbánní politiky.**

Cílem bylo vytvořit jednoduchý dokument zpracovaný expertní skupinou, která při jeho tvorbě využije výhody plynoucí z pravidelných meetingů a také informace získané během prací na dalších dvou zprávách (Joint Report, Regional Report). **Zjištění a doporučení** shrnutá v poslední kapitole tohoto dokumentu **jsou adresována tvůrcům politik** pro další hlubší analýzu. Přestože je dokument zpracován expertní skupinou, jeho finální podoba, a to zejména politická prohlášení, podléhají schválení ze strany členů řídicího výboru EURE.

V rámci příprav tohoto dokumentu partneři jednak analyzovali roli svých měst v procesu definování evropské urbánní politiky a zároveň také její dopad. Projektoví partneři si položili jednu společnou otázku: Jak vnímají své zastoupení na evropské úrovni a v jednotlivých výborech, programech a prioritách? Je důležité uvědomit si demografické výzvy, kterým v současnosti Evropa musí čelit, a to zejména v oblastech s nízkou hustotou osídlení. Právě v těchto oblastech mohou malá, střední a okrajová města sehrát zásadní roli při poskytování kvalitních veřejných služeb obyvatelům. Je ovšem tato jejich role brána v potaz?

Jak zlepšit participaci malých, středních a okrajových měst při definování evropské urbánní politiky a jejich zapojení při čerpání prostředků z EFRR dle Článku 7 Zásad urbánní politiky tak, aby priority urbánní politiky pokrývaly i jejich potřeby?

Ve srovnání s většími městy mají malá, střední a okrajová města obvykle méně finančních zdrojů. Jejich obyvatelé stárnou (mladí lidé se stěhují do velkých měst za lepšími pracovními příležitostmi), což zvyšuje nároky na veřejné služby. Malá města (méně než 50 000 obyvatel) však nemají nárok na čerpání prostředků EFRR dle Článku 8 příslušné směrnice (Urban Innovative Actions). Prostředky z EFRR vyhrazené Článkem 7 Zásad urbánní politiky **jsou v současné době určeny především velkým městům, zatímco menší města na ně nedosáhnou** (byť se některým státům, např. Španělsku, podařilo nalézt řešení, jak za určitých podmínek zapojit i menší města). Tento dokument by měl napovědět, **jak nastavit budoucí role malých, středních a okrajových měst při definování priorit urbánní politiky a fondů ERDF.** Příkladem může být Lublinské vojvodství, které usiluje o implementaci integrovaných nástrojů pro období 2021-2027 v celkem 16 funkčních urbánních oblastech malých a středních měst.

Opinion Report je rozdělen do dvou různých, vzájemně se doplňujících částí:

- Zpráva popisující zajištění vyplynulých závěrů.
- Shrnutí hlavních závěrů a následná doporučení pro tvůrce urbánních politik.

2 Cíle EURE projektových partnerů

„V Evropě je široká škála malých, středních a velkých měst. V rámci polycentrického urbánního uspořádání se jedná o funkční oblasti s různým potenciálem a výzvami. Evropská města jsou více než místa hustě uspořádaných staveb, umožňují také kulturní, sociální, ekologickou a ekonomickou interakci. Většina měst je jedinečná, mají svá historická centra výjimečné kulturní hodnoty, jež dotvářejí urbánní dědictví Evropy a občanskou identitu. Kultura je tedy jádrem každého udržitelného rozvoje měst, včetně ochrany a rozvoje hmotného a kulturního dědictví.

Města jsou místem pluralismu, kreativity a solidarity.“

Nová Lipská charta

Podle studie OECD a Evropské komise nazvané „Cities in the World“ se populace ve městech s obyvateli nad 50 000 za posledních 40 let více než zdvojnásobila, a to z 1,5 miliardy (rok 1975) na 3,5 miliardy (rok 2015). Odhaduje se, že do roku 2050 bude tento počet 5 miliard.

V malých, středních a okrajových městech s počtem obyvatel 5 000 – 50 000 žije 24,2 % evropské populace. Takovýchto měst je 8 350, přičemž sehrávají pro velkou část evropské populace důležitou ekonomickou a sociální roli. Fungují jako centra zaměstnanosti, veřejných a soukromých služeb, jsou místními dopravními uzly a zároveň jsou zdrojem vědomostí, inovací a infrastruktury na místní i regionální úrovni.

Evropská Unie nemá jednotnou urbánní politiku. Evropská urbánní agenda a Evropské strukturální a investiční fondy tento nedostatek řeší prostřednictvím Článku 7 směrnice EFRR, kterým Evropská komise prosazuje modely společného a jednotného přístupu.

Urbánní agenda EU vychází z faktu, že všechny urbánní oblasti, bez ohledu na svou velikost, mohou podpořit růst, vytvořit pracovní příležitosti pro své občany a posílit konkurenceschopnost Evropy v globální ekonomice. EU nemá konkrétní politiku, která by se zabývala malými a středními městy – kromě zmínky v Článcích 7 a 8 směrnice pro EFRR (pro nejmenší města).

Proto jsme se v rámci projektu EURE, my jednotliví partneři, rozhodli dát dohromady dokument popisující pozici malých, středních a okrajových měst na poli urbánní politiky a jejích priorit. Cílem bylo vytvořit návrh konceptu, který by mohl být přijat Urbánní agendou EU a Eurostatem.

Do projektu EURE jsou zapojena města z různých členských států EU s odlišnou správní organizací na národní, regionální a lokální úrovni. Běžným typem organizace je město a obec. Naše úsilí o zlepšení pozice malých, středních a okrajových měst při definování Evropské urbánní politiky tedy vychází z vlastní zkušenosti.

3 Doporučení partnerů projektu EURE

Naše doporučení cílí na zlepšení zapojení malých a středních měst v procesu definování Evropské urbánní politiky a k jejich účasti na čerpání prostředků dle budoucího aktualizovaného Článku 7 Směrnice EFRR:

01. Podporovat efektivní účast malých, středních a okrajových měst na městské politice EU za účelem posílení polycentrismu, jakož i vytvoření odpovídající definice těchto měst v závislosti na území, ve kterém se nacházejí.
02. Posílit účast veřejnosti a společnosti v místní správě při navrhování, provádění, monitorování a hodnocení urbánních strategií a urbánní politiky obecně.
03. Udržitelný a integrovaný rozvoj měst vyžaduje progresivní zohlednění funkčních městských oblastí a polycentrických městských systémů.
04. Prosazovat větší angažovanost členských států v politické a finanční decentralizaci na místní správu.
05. Klást větší důraz na strategické plánování při přípravě programových nástrojů k realizaci urbánní politiky a veřejných investic.
06. Podporovat územní a tematické seskupování měst a subjektů za účelem společného řízení politiky udržitelného urbánního rozvoje skrze integrované územní investice.
07. Funkční městské oblasti mohou a měly by přesahovat administrativní vymezení, utvářet se kolem rozličných městských funkcí, polycentrických územních systémů a širších územních vztahů.
08. Posílit budování kapacit decentralizovaných orgánů, zjednodušit řízení EFRR a zajistit větší alokaci prostředků na urbánní politiku.
09. Cirkulární ekonomika by se měla stát nedílnou součástí Evropské urbánní politiky pro malá, střední a okrajová města.
10. Města sehrála zásadní roli během pandemie COVID a nejinak by tomu mělo být při post-covidové socio-ekonomické obnově.

01. Podporovat efektivní účast malých, středních a okrajových měst na městské politice EU za účelem posílení polycentrismu, jakož i vytvoření odpovídající definice těchto měst v závislosti na území, ve kterém se nacházejí.

Ekonomický rozvojový model, jenž převažuje v posledních letech, upřednostňuje koncentraci obyvatelstva do velkých metropolí a do stále omezenějšího prostoru, ve kterém se zároveň soustřeďuje poptávka po specializovanějších kvalifikovanějších pracovních pozicích. Taková nadměrná koncentrace obyvatelstva nebyla hlavní příčinou vzniku epidemie, ale pravděpodobně stojí za jejím rozsahem.

Konec krize nás nevrátí na původní začátek. Budoucnost bude jistě odlišná.

Malá, střední a periferní města jsou jednou z hnacích sil rozvoje: stimulují ekonomické a sociální inovace: usnadňují vznik nových podnikatelských iniciativ, zajišťují vybavení a služby, podporují rekreační a kulturní aktivity, usnadňují šíření informací, aglomerační úspory a kritický rozměr. Překonání demografického problému závisí do značné míry na schopnosti městských center zvyšovat zdroje a příležitosti, vytvářet iniciativy a aktivity, přitáhnout a udržet obyvatelstvo.

I když Eurostat pro statistické účely považuje za město místní administrativní jednotku (LAU – Local Administrative Unit), kde většina obyvatel žije v městském centru (hustota zalidnění 1 500 m²) o velikosti alespoň 50 000 obyvatel, neexistuje dosud jasná koncepce toho, co je malé nebo středně velké město.

Právní a praktická realita však ukazuje, že v některých zemích, jako například ve Španělsku a Francii, bychom o tom měli uvažovat:

- město = LAU s 20 000 obyvateli a více;
- střední město = LAU mezi 10 000 a 20 000 obyvateli;
- malé město = LAU nepřesahující 10 000 obyv.

Některá evropská území s méně než 20 000 obyvateli nemají přístup k evropským finančním prostředkům na urbánní strategie, i když jsou ve skutečnosti centry větších území. Území tvořených urbánními oblastmi s více než 20 000 obyvateli a systémem rozptýlených a nesouvislých nebo přilehlých jader.

Zdá se rozumné zahrnout tuto skutečnost do urbánních strategií a umožnit financování skrze EFRR i pro populační centra, která sama o sobě nedosahují hranice 20 000 obyvatel, neboť jejich úloha je zvláště důležitá zejména v souvislosti s venkovskými oblastmi, pro něž zajišťují vybavenost, infrastrukturu a služby zabraňující odlivu jejich obyvatelstva. Tato skutečnost by neměla být opomíjena při procesu tvorby urbánních strategií.

V této souvislosti je žádoucí, aby byla vytvořena koncepční definice vymežující rámec pojmu malé a střední město v závislosti na území, ve kterém se nacházejí a jejich správního uspořádání. Vzhledem k různorodosti Evropy nemůže existovat jednotný koncept.

Zlepšení zapojení malých, středních a okrajových měst v procesu definování Evropské urbání politiky

Uplatňování urbání osy EFRR by mělo zohledňovat odlišné a specifické urbání podmínky, např. malá a střední města vs. metropolitní oblasti, ve kterých uplatňovaná řešení problému nemohou být v zásadě stejná.

02. Posílit účast veřejnosti a společnosti v místní správě při navrhování, provádění, monitorování a hodnocení urbáních strategií a urbání politiky obecně.

Urbání politika je v současnosti jedním z hlavních nástrojů Kohezní politiky, který přispívá k harmonickému rozvoji území v Evropě. Nemůže však být vnímána jako politika, která se zaměřuje pouze na velké metropole a metropolitní oblasti. Podněty pro městský systém musí být založeny na vytvoření soudržné a členité sítě malých a středně velkých měst, která, ač okrajová ve vztahu k hlavním metropolitním oblastem, představují životně důležitou síť, jež dodává územím odolnost a socio-ekonomickou dynamiku.

Měla by být zajištěna efektivní účast měst a jejich skupin na přípravě a monitoringu rozličných evropských programů na národní úrovni, a to zejména těch, které se týkají nového období financování a programů podporující zdravý rozvoj měst.

Měly by být podniknuty další kroky k posílení role občanů a místních aktérů při vytváření udržitelných urbáních politik a jejich strategií, a to ve všech fázích jejich provádění. Mělo by se tak dít na dvou úrovních: na úrovni městské oblasti jako celku a na úrovni konkrétní oblasti, kde jsou opatření realizována s cílem zajištění angažovanosti tamních obyvatel a místních aktérů.

Bylo by vhodné definovat jasnou představu, jak rozšířit povědomí o urbání politice a jejím dopadu nikoliv pouze mezi odborníky na dané téma, ale mezi obyvatelstvo a celou společnost.

Angažovanost veřejnosti, zejména v oblasti místní samosprávy, je základem moderního demokratického světa. Cílovou skupinou všech opatření jsou obyvatelé, v jejichž prospěch jsou tato přijímána. Místní samospráva by měla při každém rozhodování, zejména týká-li se strategií urbání politiky, plánování projektů, monitoringu a vyhodnocování, zvážit názor občanů, a to využitím anket a/nebo systematických diskusí skrze příslušné místní organizace.

03. Udržitelný a integrovaný rozvoj měst vyžaduje progresivní zohlednění funkčních městských oblastí a polycentrických městských systémů.

„Nové“ funkční městské oblasti se potýkají s podobnými problémy, a proto by se měla podílet na návrhu i prosazování společné urbání rozvojové strategie, a to do té míry, že místní udržitelný rozvoj bude odvislý od schopnosti plánovat společné kroky se zapojením různých aktérů s variabilním a integrovaným rozsahem.

Zlepšení zapojení malých, středních a okrajových měst v procesu definování Evropské urbánní politiky

Městům s 20 000 nebo méně obyvateli, která jsou centry rozsáhlých venkovských oblastí, by mělo být umožněno vytvořit funkční městskou oblast nebo – být v rámci nesouvislé multicentrické sítě středisek – získat přímý přístup k evropskému financování městského rozvoje a národním kohezním fondům pro urbánní politiku.

V příštím období by se mělo pokročit v začleňování konceptu funkčních městských oblastí se zvláštním zřetelem na metropolitní celky, polycentrismus menších jader a přechodové oblasti venkovských sídel.

Větší pozornost by měla být věnována vztahu města a okolních venkovských oblastí. Vztahy mezi venkovem a městem by měly být zohledněny při definování politik udržitelného rozvoje měst. Rozšiřování měst vedlo k rozvoji oblastí, kde se prolíná městská a venkovská struktura. V důsledku výše zmíněného, že dochází ke smazávání fragmentace sociálních a funkčních rozdílů město vs. venkov, přestává být hranice mezi městskou a venkovskou oblastí jasně zřetelná. K vyváženému územnímu rozvoji je však nutná oboustranná spolupráce.

Na všech úrovních je třeba vytvořit normativní, organizační a finanční mechanismy jako předpoklad pro začlenění a rozvoj nových funkčních oblastí za výslovné účasti měst a obcí.

04. Prosazovat větší angažovanost členských států v politické a finanční decentralizaci na místní správu.

Východisko ze současné krize si žádá zrychlení rozhodovacího procesu. Evropským institucím se naskytla možnost podílet se na rozhodovacím procesu v mnohem větší míře než doposud. Nyní je nutné definovat směr, který nás z krize vyvede.

Malá, střední a okrajová města se zavázala přispívat v souladu s úrovní a formou rozhodnutí Evropské rady v rámci programu EU nové generace a víceletého finančního rámce a požadovat pro svá území více finančních prostředků. Jsou schopna a oprávněna požadovat intervenční a autonomní vliv na výběr možností, zaměřující se na potřebu definovat novou veřejnou politiku z perspektivy území jako funkčního celku.

Na obce jsou systematicky kladeny nové nároky v reagování na přání, očekávání a nejistoty jejich občanů, které dalece přesahují jejich tradiční oblast působnosti. Tento nový rozšířený rámec požadavků je výsledkem kapitálu důvěry, který do nich občané vkládají.

Šíření epidemie je doprovázeno vlnou populismu, který zneužívá zvláště nejistoty občanů a nerovnosti ve společnosti. Malá a střední města a jejich úřady mají k občanům blízko, těší se jejich důvěře a svým rozsahem působnosti mají výhodnou pozici, která je předurčuje k zvládnutí výzvy takového rozsahu.

Je proto žádoucí, aby malá, střední a okrajová města vyžadovala nejenom spolupráci mezi městy, ale i spolupráci napříč rozličnými úrovněmi veřejné, státní, regionální a lokální

Zlepšení zapojení malých, středních a okrajových měst v procesu definování Evropské urbánní politiky

správy i spolupráci se sektorem soukromým. Má-li nová veřejná politika překonat krizi a být účinná, musí být postavena na základech této víceúrovňové spolupráce a řízení.

Proto se musí malá, střední a okrajová města od počátku aktivně podílet na definování veřejné politiky, reagující na následky současné krize, a na definování finančních nástrojů potřebných k její realizaci.

Následující programy mohou významně napomoci potřebnému posílení pozice měst. Je ale zjevné, že musí dojít ke změně politiky a vztahu k místní samosprávě obecně, což městům poskytne odpovídající pravomoci i finance. Bude zapotřebí menší pozornosti ze strany centrálních vládních orgánů, které v současném programu provádějí příliš direktivní řízení místních subjektů.

Proto by se měl prohloubit závazek vůči víceúrovňovému řízení na vertikální i horizontální úrovni a na evropské i státní úrovni tak, aby se vyjasnily role a kompetence různých složek veřejné správy zapojených do urbánní politiky.

05. Klást větší důraz na strategické plánování při přípravě programových nástrojů k realizaci urbánní politiky a veřejných investic.

Reakce na sociální problémy a ekonomickou krizi by měla být inovativní, neboť obvyklé nástroje podpory udržení zaměstnanosti nebudou pravděpodobně dostatečně účinné.

Lidé, rodiny a firmy jsou nuceny vyrovnat se s rostoucími nároky na zajištění technických kapacit. V současnosti je nezbytné udržet možnost práce z domova, pečovat o obchodní vztahy, zachovat přístup k veřejným a soukromým službám, a také udržet sociální vztahy.

Digitalizace je již součástí urbánní agendy a omezení volného pohybu jen přispělo ke zrychlení dynamiky tohoto procesu. Práce na dálku se jen v posledních několika málo měsících rozrostla do naprosto nepředstavitelných rozměrů. Tyto změny otevírají nové možnosti pro periferní území ve znalostní ekonomice, silně terciární a digitalizované.

Rychlost, s jakou digitální technologie, zejména umělá inteligence, přetvářejí svět nemá obdoby. Tyto technologie mění způsoby komunikace v osobních a pracovních životech. Mění naši společnost a ekonomiku.

Jasně by měl být deklarován význam integrovaného strategického plánování v oblasti politik udržitelného městského rozvoje a důležitost vývoje městských strategií na všech úrovních správy a řízení, nebo obdobných podkladů tam, kde něco takového není možné.

Nové programy urbánního rozvoje a místní agendy by měly být v souladu s Agendou OSN 2030 a jejími cíli udržitelného rozvoje, zejména s cílem 11 a s COP21, Novou městskou agendou, evropskou strategií Green Deal a Pařížským paktem, Evropským pilířem sociálních práv, Paktem starostů a primátorů pro klima a energetiku nebo Referenčním rámcem pro udržitelná města, jakož i dalšími mezinárodními referenčními dokumenty.

Zlepšení zapojení malých, středních a okrajových měst v procesu definování Evropské urbánní politiky

Snahou musí být, aby byly strategie více orientovány na město, a ne na jednotný postup vlády. Měly by být částečným nebo úplným vyjádřením společného a participativního přístupu, a nikoliv shrnutím konjunkturálních opatření centrální vlády.

06. Podporovat územní a tematické seskupování měst a subjektů za účelem společného řízení politiky udržitelného urbánního rozvoje skrze integrované územní investice.

Vztahy mezi centrální, a místní správou a městy by se měly nést v duchu spolupráce a společného postupu., Mměla by být definována spoluzodpovědnost jednotlivých správních orgánů a kladen důraz na respektování místních správních orgánů, aniž by se městská rada stala místem konfliktu mezi jednotlivými správními úrovněmi. Vždy je nutné, aby se místní správa vyjádřila k urbánní a odvětvové politice města.

Lze jen doporučit, aby byly odvětvové strategie integrovány do urbánních politik, jež nejsou pouze urbánní, má-li město sehrávat důležitou roli při jejich dosahování a realizaci. Aspekty jako např. odpad, energetika, transport atd. by měly být součástí odvětvové politiky, která musí být srozumitelněji integrována do urbánních politik.

07. Funkční městské oblasti mohou a měly by přesahovat administrativní vymezení, utvářet se kolem rozličných městských funkcí, polycentrických územních systémů a širších územních vztahů.

Měla by být zvážena vhodnější definice konceptu městská oblast a městský orgán, aby bylo možné realizovat širší a pružnější intervence. Je třeba pokročit směrem k flexibilnějšímu a přístupnějšímu pojetí "městské oblasti".

Koncept městské oblasti je třeba doplnit o koncept polycentrických městských sítí. Posun k většímu polycentrismu na národní a evropské úrovni může podpořit kooperativní a síťové meziměstské strategie, což povede k rovnoměrnějšímu regionálnímu rozvoji.

Je nezbytné podporovat institucionální provázanost městských správních orgánů, podporovat sdílení pokrokových myšlenek týkající se rozvoje měst, nových urbánních modelů, obnovy čtvrtí, sdílení dobré praxe, učení se, organizačních kultur, řešení problémů atd. Tuto funkci mohou sehrávat komunity a uskupení, které podporují sdílení mezi aktéry v daném urbánním prostředí, např. v současnosti fungující Urban Development Network.

08. Posílit budování kapacit decentralizovaných orgánů, zjednodušit řízení EFRR a zajistit větší alokaci prostředků na urbánní politiku.

Aby mohla realizace programového období 2021-27 proběhnout úspěšně, bude nutné nastavit způsob řízení a vztahy mezi správními orgány a zajistit nezbytné IT nástroje. Toto povede k efektivnímu využití času a také garanci přenosu znalostí a existenci plodného dialogu jednotlivých správních orgánů. Takové nástroje bude potřeba navrhnout s předstihem a uplatňovat je během celého programového cyklu.

Dalším krokem by mělo být zjednodušení systému řízení, což urychlí rozhodovací proces a poskytne řídicím orgánům větší volnost, než jakou nabízejí zprostředkující orgány. Současné programové období je extrémně zatíženo byrokracií. Spoustu času a úsilí je vynakládáno právě na byrokracii a interní administrativní procesy, což je jedním z důvodů nízké úrovně provádění současného programu.

Je potřeba městům usnadnit možnost čerpání prostředků z evropských / národních fondů tím, že se místním správním orgánům přenechá zodpovědnost v oblastech urbánního charakteru nebo oblastech navázaných na Evropskou zelenou dohodu (European Green Deal).

Víceletý finanční rámec 2021-2027, program strukturálních reforem a plán obnovy EU by měl zajistit navýšení finančních prostředků na urbánní politiku v relevantních fondech.

Klíčem evropské socio-ekonomické obnovy, který musí být jasně deklarován v příštích programech věnující se městskému rozvoji, je, aby EU a členské státy posilovaly úlohu relevantních fondů a postavení místních správních orgánů při jejich čerpání. Prvním návrhem Evropské komise bylo navýšení čerpání na minimálně 6 % z EFRR na urbánní oblasti, následně se Evropský parlament, Rada Evropy a Evropská komise shodly, že by navýšení mělo být alespoň 8 %. Proč ale nejít ještě dál, jak je tomu již v několika členských státech pro období 2014-2020?

09. Cirkulární ekonomika by se měla stát nedílnou součástí Evropské urbánní politiky pro malá, střední a okrajová města.

Místní a regionální správní orgány jsou klíčovými hráči v rozvoji oběhového hospodářství, neboť mnozí z nich jsou průkopníky v přechodu od ekonomiky lineární k té cirkulární.

Místní a regionální správní orgány využívají širokou škálu přístupů, kterými usilují o rozvoj cirkulární ekonomiky. Tato snaha však přináší řadu společných výzev, kterým musí čelit a které jsou konkrétně spjaty s nutností vybudovat znalostní a technické kapacity či zajistit přístup k finančním prostředkům.

Evropský výbor regionů doporučuje následující opatření, jenž by měla přispět k začlenění cirkulární ekonomiky do evropské urbánní politiky malých, středních a okrajových měst:

Zlepšení zapojení malých, středních a okrajových měst v procesu definování Evropské
urbánní politiky

1. Integrované měření cílů cirkulární ekonomiky a předcházení vzniku odpadu ve spojení se změnou klimatu.
Záměry decentralizovaných orgánů, týkající se udržitelného nakládání se zdroji, mohou být navázány na plány adaptace na změny klimatu a zmírnění jejího dopadu. Cirkulární ekonomika disponuje obrovským potenciálem zmírnit dopady výroby tím, že předchází vzniku odpadů, prodlužuje životnost výrobků a redukcí materiálových ztrát. Evropská města a regiony mohou přispět ke snížení uhlíkové stopy EU v několika klíčových sektorech realizací ambiciózních, ale proveditelných opatření.
2. Mezirezortní spolupráce a integrovaný přístup. Průřezová povaha lokálních strategií cirkulární ekonomiky vyžaduje mezirezortní spolupráci. Inkluzivní interní řízení a mezirezortní spolupráce přivádí k jednomu stolu zástupce příslušných oddělení veřejné správy na místní a regionální úrovni, zejména ty, jenž jsou zodpovědní za životní prostředí a nakládání s odpady, ekonomický rozvoj, urbánní plánování, vzdělávání a zaměstnanost, výzkum a inovace.
3. Silná provázanost se smart strategiemi. Inteligentní specializace (neboli také chytrá řešení) se vyznačuje určením strategických oblastí na základě analýzy silných stránek a ekonomického potenciálu a na angažovanosti zainteresovaných stran. Chytré strategie (S3) propojují místní orgány, akademickou a podnikatelskou sféru a občanskou společnost skrze partnerství a zezdola řízený přístup a umožňují rozvoj a realizaci dlouhodobých rozvojových strategií financovaných z EU fondů.
4. Silná provázanost s Evropskými strukturálními a investičními fondy. Politika soudržnosti, stejně jako S3 strategie, nabízejí politický rámec pro integrovaný regionální rozvoj, který se zaměřuje na konkrétní silné stránky každého regionu tak, aby bylo možné dosáhnout přechodu k cirkulární ekonomice. Navržená řešení by se měla promítnout do regulačního rámce po roce 2020: podpora eco-designu skrze investice do výzkumu, inovací a do budování kapacit s ohledem na cirkulární produkty/služby; modely sdílení a změna spotřebních vzorců, ekonomika založená na spolupráci, cirkulární obchodní modely; podpora rozvoje integrovaných územních strategií, které zohledňují rozměr cirkulární ekonomiky na všech úrovních decentralizovaných správních orgánů a jejich činností. Řešení není třeba hledat daleko. Mnohé z těchto koncepcí již decentralizované orgány po celé Evropě zavedly.
5. Posílení místních hodnotových řetězců. Cirkulární ekonomika a lokalizace cílů udržitelného rozvoje (Sustainable Development Goals) budou stále více integrovány do strategií a politik urbánního rozvoje s cílem zachování odolnosti měst a vyvážení produktivity, sociální inkluze a životního prostředí.

10. Města sehrála zásadní roli během pandemie COVID a nejinak by tomu mělo být při post-covidové socioekonomické obnově.

Pandemie začala krizí zdravotní, zároveň ale strach zapříčinil krizi hodnot, způsobu života a společenských návyků, což sebou přináší další prohlubování krize sociální s drtivými dopady a vytváří to, co se již dnes označuje jako velká ekonomická krize, jenž zažívá současné generace.

Dochází ke zvýraznění sociálních a ekonomických nerovností. Jedná se o pandemii, která má zjevně asymetrické sociální a ekonomické důsledky.

Stárnutí populace je stále více diskutovaným demografickým problémem, stejně jako nedostatečné a slabé sociální systémy, které nejsou schopny podporovat veřejnost v pokročilém věku.

Na malá, střední a okrajová města jsou systematicky kladeny nové nároky v reagování na přání, očekávání a nejistoty jejich občanů, které dalece přesahují jejich tradiční oblast působnosti. Tento nový rozšířený rámec požadavků je výsledkem kapitálu důvěry, který do nich občané vkládají.

Proto by se měly decentralizované správní orgány aktivně a od počátku účastnit procesu definování veřejných politik reagujících na následky současné krize, a hledat nástroje financování pro jejich realizaci. Jasně na to bylo poukázáno v nedávné zprávě OSN-HABITAT: Cities and Pandemics: Towards a more just, green and healthy future.
